

EESTI ELANIKE ARVUTI- JA TARKVARAKASUTUSE UURING

UURINGUTULEMUSTE KOKKUVÕTE
APRILL 2008

Sisukord

- ❑ Uuringu ja metoodika kirjeldus (slaid/lehekülg 3)
- ❑ Arvuti kasutamine (4)
- ❑ Kodus ja tööl kasutatava arvuti tüüp (6)
 - ❑ Arvuti kasutamine tööl (7)
 - ❑ Arvuti kasutamine kodus (8)
- ❑ Koduarvutis oleva tarkvara kasutuslubade olemasolu, programmide saamise kanalid ja paigaldamine (9)
 - ❑ Koduarvutis olemasolevad programmide tüübid (10)
 - ❑ Kehtiva litsentsiga programmide osakaal (11)
 - ❑ Programmide saamise kanalid (12)
 - ❑ Kes ja millises mahus tarkvara paigaldab? (13)
- ❑ Tarkvara omaduste olulisus (14)
- ❑ Programmide kasutusõiguse alased hoiakud (16)
- ❑ Lisajoonised (19)
 - ❑ Elanikkond vs arvutikasutajad (20)
 - ❑ Kõik arvutikasutajad vs tööl arvutit kasutavad inimesed (21)
 - ❑ Laua- või sülearvuti kasutamine tööl (22)
 - ❑ Kõik arvutikasutajad vs kodus arvutit kasutavad inimesed (23)
 - ❑ Laua- või sülearvuti kasutamine kodus (24)
 - ❑ Programmide olemasolu (25)
 - ❑ Kehtivate litsentside olemasolu (27)
 - ❑ Tarkvara paigaldajad (30)
 - ❑ Tarkvara omaduste olulisus (33)
 - ❑ Nõustumine väidetega (36)

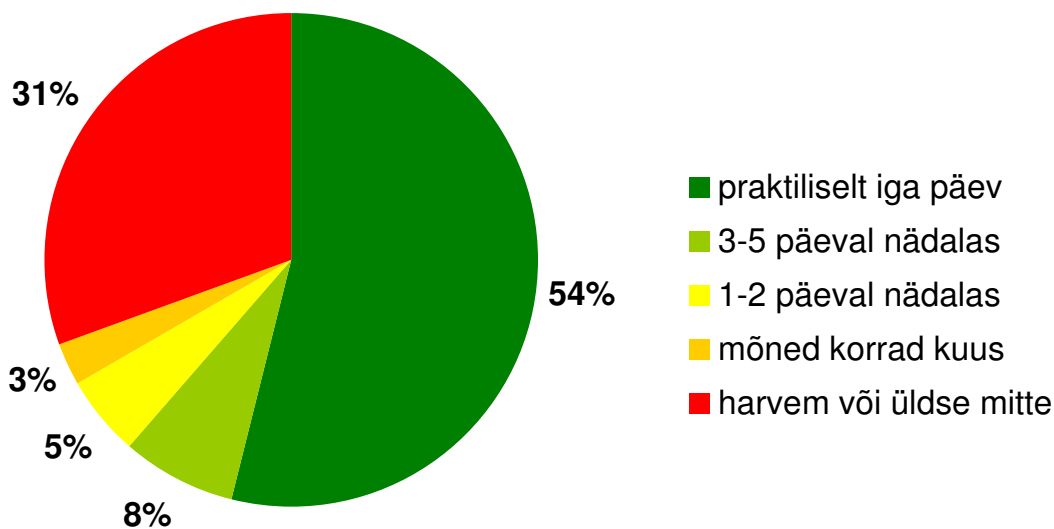
Uuringu ja metoodika kirjeldus

- ❑ Faktum & Ariko OÜ viis MTÜ Eesti Äritarkvara Liit tellimusel perioodil 31. märts -14. aprill 2008 läbi küsitluse, mille eesmärgiks oli uurida elanikkonna arvuti ja tarkavara kasutust ning hoiakuid tarkvarapiraatluse suhtes
- ❑ Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti 15-74 aastased alalised elanikud (ESA andmetel 01.01.2008 seisuga 1 042 808 inimest)
- ❑ Omnibuss küsitluse raames (regulaarselt läbiviidav mitme kliendi uuring) läbi viidud uuringu vastajate arv oli n=1023
- ❑ Küsitlus viidi läbi personaalintervjuudena (küsitleja esitab suuliselt ankeedist küsimused ja märgib vastaja vastused ankeeti)
- ❑ Küsitluse käigus kasutati vastajate valikuks lähteaadressi meetodit, nn „noore mehe reeglit” ja kvoote, st:
 - ❑ Lähteaadressid, millest küsitlust alustatakse, on leitud juhuvaliku teel Rahvastikuregistri aadressloendist. Lähteaadressist alates külastatakse järjest vajalik arv majapidamisi sobivate vastajate leidmiseks ning liigutakse siis edasi järgmisele lähteaadressile
 - ❑ Küsitletakse antud aadressil alaliselt elavatest hetkel kodus olevatest 15-74 aastastest pereliikmetest noorimat meest ning selle puudumisel noorimat naist
 - ❑ Jälgitakse vastajate jagunemist soo, vanuse ja regiooni lõikes

Arvuti kasutamine

2/3 elanikkonnast kasutab arvutit vähemalt mõned korrad kuus

Kui tihti Te kasutate arvutit?

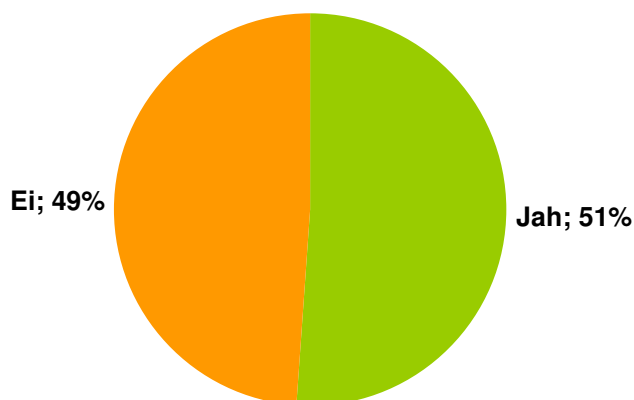
% kõikidest vastanutest (n=1023)

- Vähemalt mõned korrad kuus kasutab arvutit 69% Eesti 15-74 aastasest elanikkonnast; neist valdav enamus on igapäevased arvutikasutajad
- Käesoleva uuringu sihtrühma moodustavad kõik need, kes kasutavad arvutit vähemalt mõned korrad kuus; võrreldes elanikkonnaga üldiselt on uuringu sihtrühma seas (vt ka lk 20):
 - oluliselt vähem üle 60 aasta vanuseid / pensionäre
 - mõnevõrra vähem kuni 4000 kr sissetulekurühma
 - enam kõrgharidust omavaid inimesi
 - enam palgatöötajaid
- Saab öelda, et arvutikasutamist piirab eelkõige rahaliste võimaluste ja huvi puudus

Kodus ja tööl kasutatava arvuti tüüp

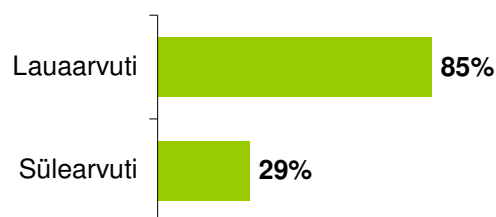
Tööl saab arvutit kasutada pool kõigist arvutikasutajatest

Kas Te kasutate arvutit tööl?

% arvuti kasutajatest (n=681)

Tööl kasutatav arvuti

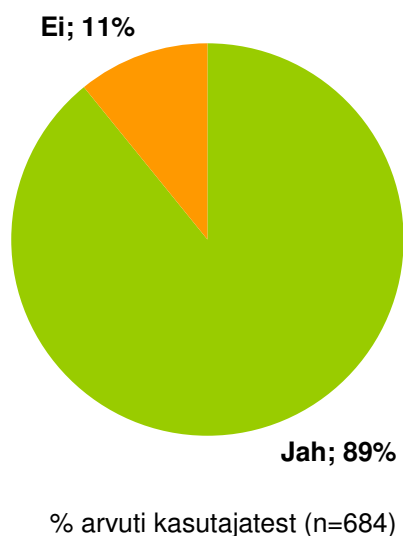

% tööl arvuti kasutajatest (n=340)

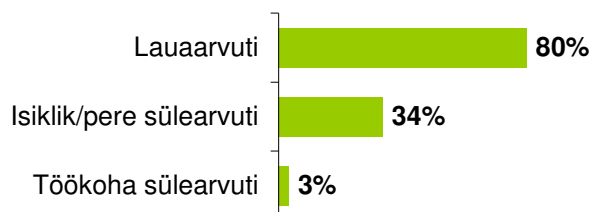
- Arvutikasutajatest iga teine (51%) saab ka tööjuures arvutit kasutada; neist enamusel (85%) on kasutada lauaarvuti ning veidi üle veerandi (29%) kasutab sülearvutit
- Tööl saavad arvutit kasutada pisut enam rahvuselt eestlased, tallinlased, kõrgharidust omavad ning kõrgema sissetulekuga inimesed (vt ka lk 21)
- Sülearvutit kasutavad tööl enam nooremad inimesed, mehed, eestlased ning kõrgema sissetulekuga inimesed (vt ka lk 22)
- Eesti elanikkonnast puutub tööl arvutiga kokku ca kolmandik, mida ei saa ülemäära suureks osakaaluks pidada
- Sülearvuteid on töökohtades kasutuses ca 100,000 tk (igal kümnendal 15-74 aastasel Eesti elanikul on võimalus tööd teha sülearvutiga)

Valdaval osal arvutikasutajatest on kodus arvuti kasutamise võimalus

Kas Te kasutate arvutit kodus?

Kodus kasutatav arvuti

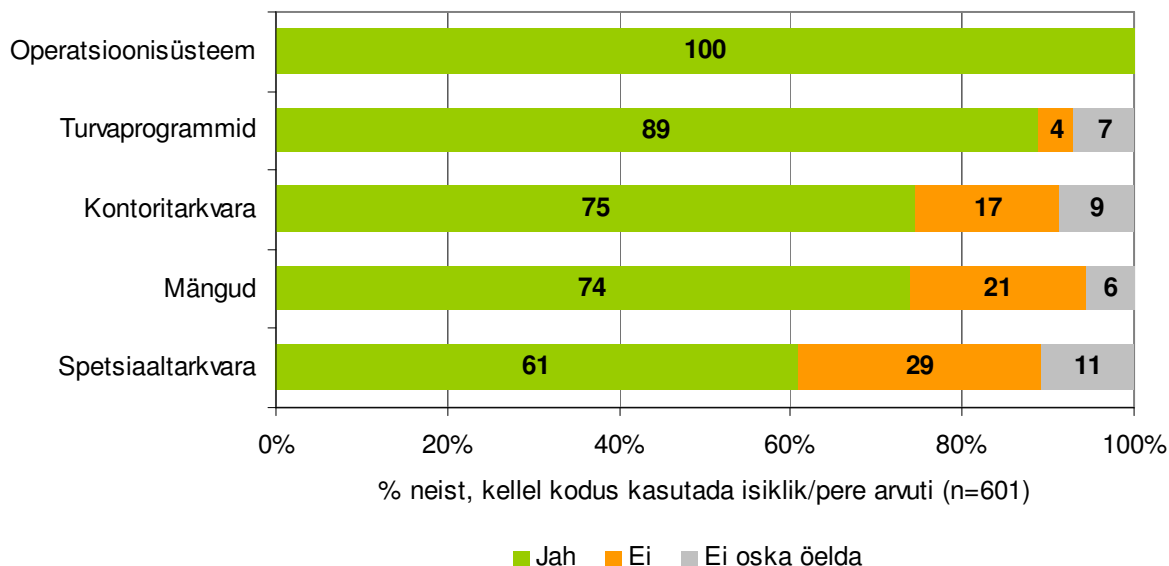
% kodus arvuti kasutajatest (n=609)

- Arvutikasutajatest valdav osa (80%) kasutab arvutit kodus
- Enamusel (80%) on kodus lauaarvuti, kolmandik (34%) kasutab isiklikku sülearvutit ning vaid 3% töökoha sülearvutit
- Arvuti kodukasutajad on oma profiili poolest täpselt samasugused, nagu arvutikasutajad üldiselt (vt ka lk 23) – järelilikult ei ole isegi madalam sissetulek arvutikasutajatele olnud takistuseks koju arvuti soetamisel
- Sülearvutit kasutavad kodus kõige enam 20-29 aastased ja kõrgeima sissetulekuga inimesed; lisaks on eestlaste seas kodus sülearvuti kasutamine sagedasem, kui muudest rahvustest inimeste seas (vt ka lk 24)
- Kokkuvõttes kasutab iga neljas (23%) 15-74 aastane Eesti elanik kodus sülearvutit

Koduarvutis oleva tarkvara kasutuslubade olemasolu, programmide saamise kanalid ja paigaldamine

Enamuses koduarvutites on olemas turvaprogrammid

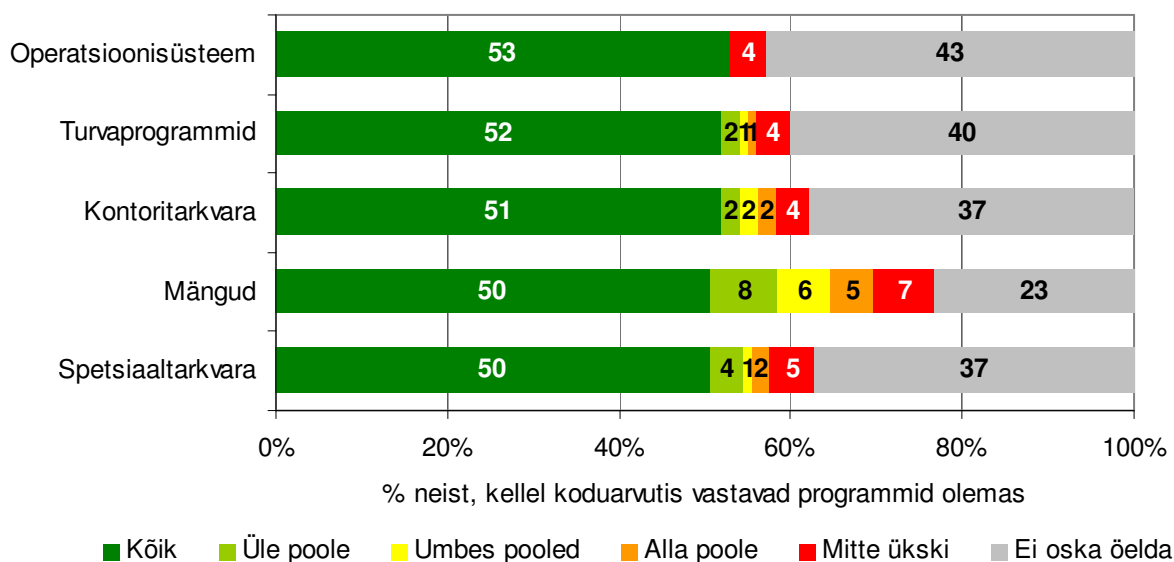
Mis tüüpi programme on Teie koduarvutis?

- Turvaprogrammide kasutus koduarvutites on suhteliselt kõrge – vaid 4% vastas, et nende arvutis ei ole turvaprogramme
- Kontoritarkvara ja mängud on olemas ca 3/4-l vastajatest ning spetsiaaltarkvara ca 2/3-l koduarvuti kasutajatest
- Enamuses sihtrühmades oli 5-10% neid, kes ei osanud programmide olemasolu küsimusele vastata; kõige väiksem teadlikkus oli vanemates vanuserühmades ja väiksemates kohtades elavate inimeste seas (vt ka lk 25-26)
- Naiste ja vanemate inimeste arvutites on harvem mängud ja spetsiaaltarkvara; eestlased kasutavad sagedamini kontoritarkvara ning pisut harvem mängu; enam kontoritarkvara ja vähem mängu on ka kõrgharidusega ja suurema sissetulekuga kasutajatel

Programmide kasutuslubade olemasolu teadlikkus on madal

Kui suur osa programmidest omab kehtivat litsentsi?

- Kõikide vaatlusaluste programmitüüpide puhul oskasid või said vaid pooled vastajad öelda, et kõik need programmid omavad kehtivat litsentsi
- Kõige sagedamini (26%) tunnistati mängude puhul, et kõik programmid ei oma kasutusluba
- Üldjuhul tunnistasid kehtivate litsentside puudumist enam mehed ja nooremad vanusegrupid (naised ja kõige vanemad arvutikasutajad oskasid harvem sellele küsimusele vastata) (vt ka lk 27-29)
- Muid selgeid trende on vastaja tausta põhjal raske välja tuua, kuigi võis täheldada olulisi erinevusi vastajagruppides; eelnevast võib järeldada, et litsentside olemasolu sõltub mitmete erinevate asjaolude koosmõjust (sh kindlasti elukoht, sissetulek ja arvutikasutaja teadlikkus)

Peamiselt on koduarvutites olevad programmid saadud arvutit ostes

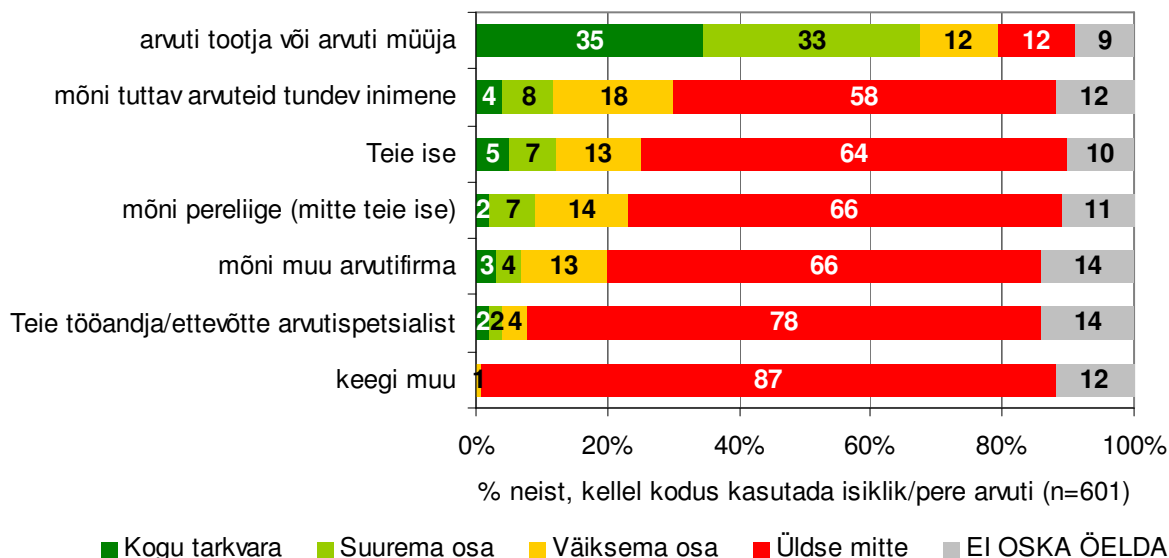
	Operatsiooni-süsteem (n=601)	Turva-programmid (n=534)	Kontori-tarkvara (n=449)	Mängud (n=445)	Spetsiaal-tarkvara (n=365)
Olid paigaldatud juba arvutit ostes	82	65	68	51	53
Ostetud/paigaldatud arvutifirmas	8	17	15	12	18
Ostetud mõnest tavalisest poest	3	3	4	20	6
Võetud teisest/eelmisest arvutist	2	1	4	5	6
Allalaetud internetist	4	22	15	39	25
Sõpradelt/tuttavatelt/kolleegidelt	6	6	6	24	6

% neist, kellele koduarvutis vastavad programmid olemas

- Operatsioonisüsteemi on valdav osa (82%) koduarvuti omanikest saanud juba arvutit ostes
- Turvaprogrammid ja kontoritarkvara on arvuti müüja paigaldanud 2/3-le; ülejäänud on neid saanud peamiselt mõnest arvutifirmast või internetist
- Spetsiaaltarkvara on pooltel juhtudest pärit arvutimüüjalt ning veerand on neid alla laadinud internetist
- Mängude saamise viisid on mõnevõrra erinevad muudest vaatluse all olnud programmitüüpidest – mängu saadakse oluliselt enam tavalistest poodidest, tuttavatelt ja internetist
- Need, kes on mängu saanud tuttavatelt, internetist või eelmisest arvutist tunnistasid oluliselt sagedamini, et kõikidel mängudel ei ole kehtivaid litsentse: eelmisel slaidil nähtud 50/25 suhe muutus vastupidiseks – ca 1/4 ütles, et kõikidel mängudel on olemas kasutusluba ja ca 1/2 ütles, kõigil ei ole kasutusluba (sarnane trend on ka teiste programmide puhul)

Iga neljas arvutikasutaja on oma arvutisse ise tarkvara paigaldanud

Kui suure osa tarkvarast on paigaldanud ... ?

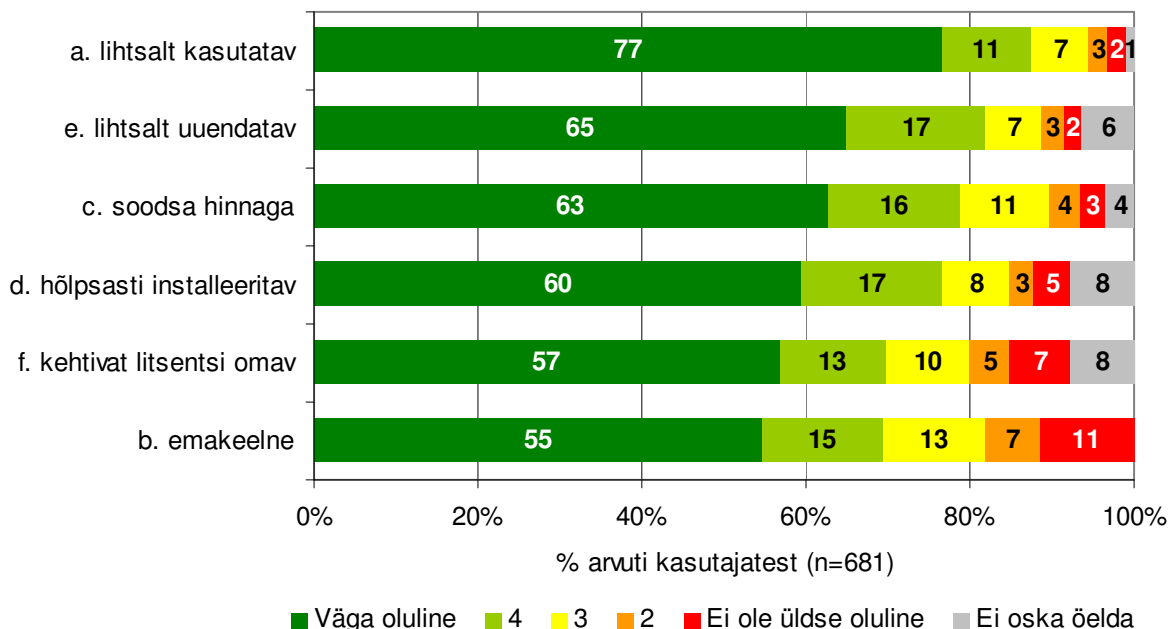

- Valdavalt pärinevad koduarvutites olevad programmid arvuti müüjalt – 68% koduarvuti kasutajatest ütles, et kõik või enamus tarkvarast on paigaldanud just arvuti müüja või tootja
- Ca kolmandik (30%) on programme paigaldada lasknud mõnel tuttavatel inimesel, kes arvuteid rohkem tunneb
- Omal jõul uute programmide lisamine ei ole väga tavaline – seda on teinud 25% koduarvuti kasutajatest; lisaks on mõni pereliige on tarkvara paigaldanud 23%-l juhtudest
- Selgelt kõige sagedamini paigaldavad ise tarkvara arvutisse kuni 19 aastased ning 20-29 aastased - vastavalt 60% ja 42% nendest vanuserühmadest on seda teinud (vt ka lk 30-32)
- Mitte-eestlased kasutavad eestlastest sagedamini arvutifirmade ja tuttavate arvutispetsialistide abi

Tarkvara omaduste olulisus

Tarkvara kõige olulisem omadus on selle kasutamise lihtsus

Kui oluline on arvutiprogrammi kasutades, et see oleks ... ?

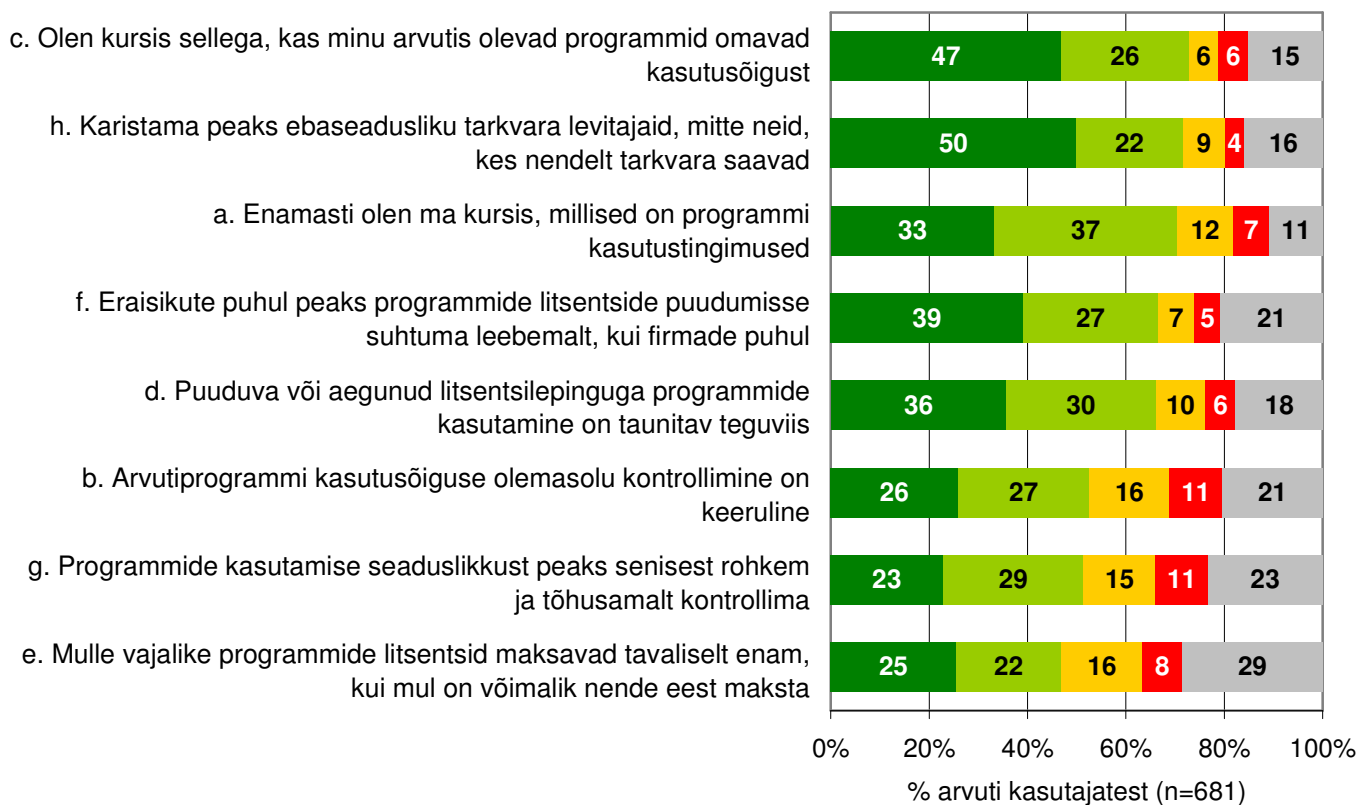

- Programmide kasutamisel peetakse selgelt kõige olulisemaks nende kasutamise lihtsust – koguni 77% pidas seda väga oluliseks omaduseks
- Vaatluse all olnud omadustest on kõige vähem oluline programmi emakeelsus – kolmandikule (31%) ei ole see oluline (hinne 1-3)
- Igale viiendale (22%) arvutikasutajale ei ole programmi kasutades oluline, kas see omab kehtivat litsentsi või mitte
- Kasutuse lihtsus ja emakeelsus on mõnevõrra olulisemad naistele ja vanematele arvutikasutajatele (vt ka lk 33-35)
- Soodne hind ja litsentsi olemasolu on vähem olulised noorematele kasutajatele ja Tartu piirkonna elanikele; suurima sissetulekuga inimestele on samuti hind vähem oluline

Programmide kasutusõiguse alased hoiakud

3/4 arvates peaks vastutust kandma piraattarkvara levitajad

Kuivõrd nõustute järgnevatel väidetega ... ?

■ Olen täiesti nõus ■ Pigem olen nõus ■ Pigem ei ole nõus ■ Ei ole üldse nõus ■ Ei oska öelda

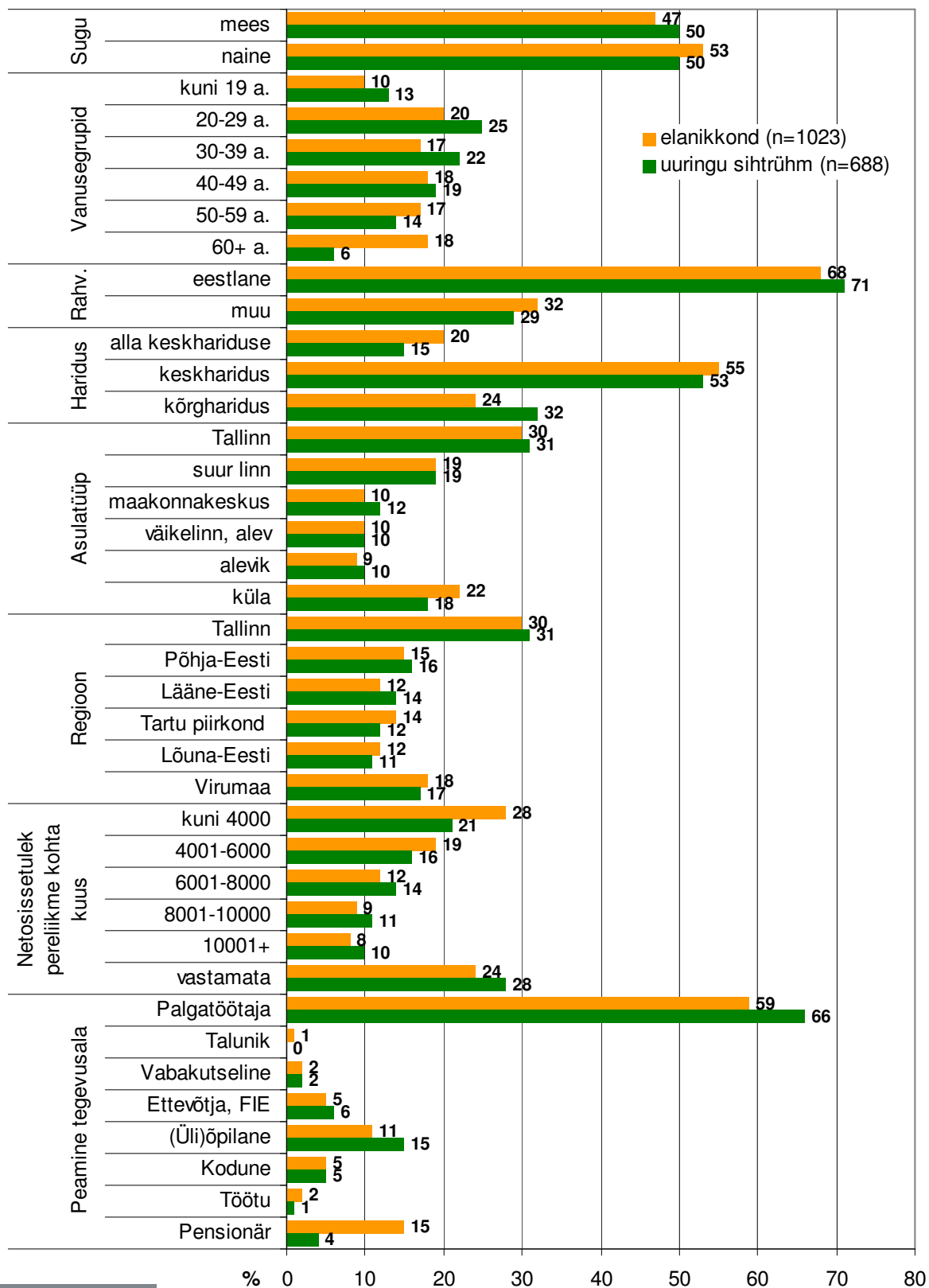
- Vastutuse tarkvara piraatluse eest lükkaks pigem levitajate, kui kasutajate õlgadele 72% arvutikasutajatest; puuduva litsentsiga programmide kasutamist peab taunitavaks 66%; senisest tõhusamat programmide kasutamise seaduslikkuse kontrolli peab vajalikuks 51% (e. kontrollima peaks, sest seaduse rikkumine on halb aga karistama peaks teisi)
- Enamus arvutikasutajaid on ennast pidanud teadlikuks programmide kasutusõiguse olemasolu (73%) ja kasutustingimuste osas (70%); samas on iga teine (53%) tunnistanud, et kasutusõiguse olemasolu kontroll on keeruline

Iga teine arvutikasutaja peab programme liiga kalliks

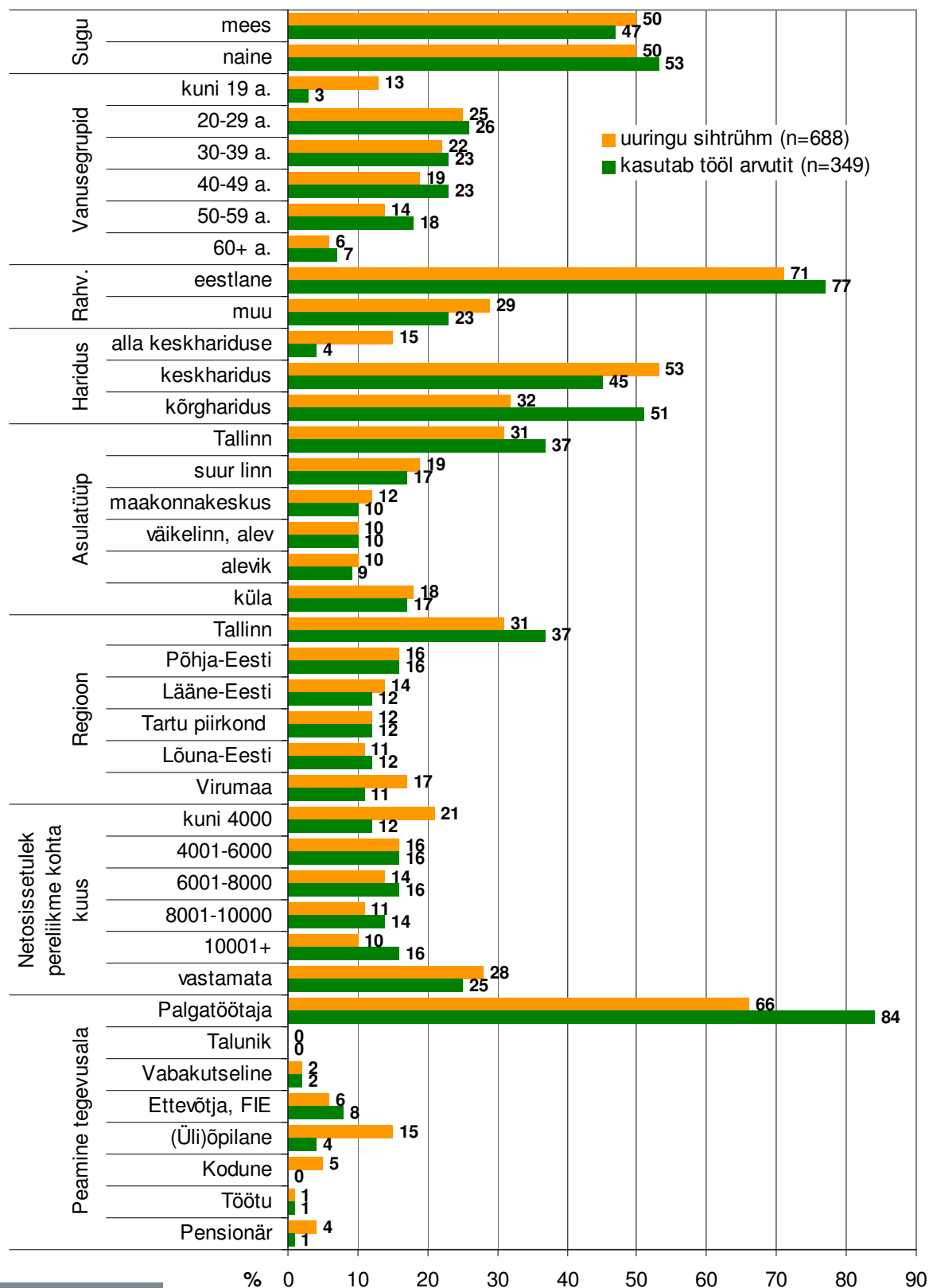
- ❑ 47% kõigist arvutikasutajatest tunnistab, et vajalike programmide litsentsid maksavad enam, kui neil on võimalik maksta; koguni 67% arvab, et puuduvatesse litsentsidesse peaks eraisikute puhul suhtuma leebemalt, kui firmade puhul (e. osaliselt suhtutakse selliselt: kuna eraisikud ei jõua maksta, siis peaks suhtumine rikkumisse olema leebem)
- ❑ Mehed ja nooremad inimesed on üldiselt teadlikumad litsentside jms osas, kui naised ja vanemad inimesed aga samas peavad illegaalse tarkvara kasutamist pisut vähem taunimisväärseks; teisest küljest on kõrgemalt haritud inimesed küll teadlikumad, aga samas ka taunivad seaduserikkumist enam (vt ka lk 36-39)
- ❑ Sissetulek mõjutab mõnevõrra suhtumist tarkvara kasutusse:
 - kõrgeima sissetulekuga inimesed teavad, et saaksid endale programme lubada aga sellegipoolest ei poolda teistest enam tõhusamat kontrolli (pigem ei soovi kulutada senisest enam tarkvarale?);
 - keskmise sissetulekuga inimesed teavad kasutustingimusi teistest paremini ja taunivad ka seaduserikkumist (on pidanud ise kulutama ja pooldavad, et teised ka kulutaks?);
 - madalaima sissetulekuga inimesed on vähem teadlikud ning ilmselt seetõttu suhtuvad litsentside puudmisse leebemalt ja ei poolda nii väga kontrolli tõhustamist (ei poolda kontrolli, sest ei olekski võimalik legaalset tarkvara endale lubada?)

Lisajoonised

Elanikkond vs arvutikasutajad (ehk uuringu sihtrühm)

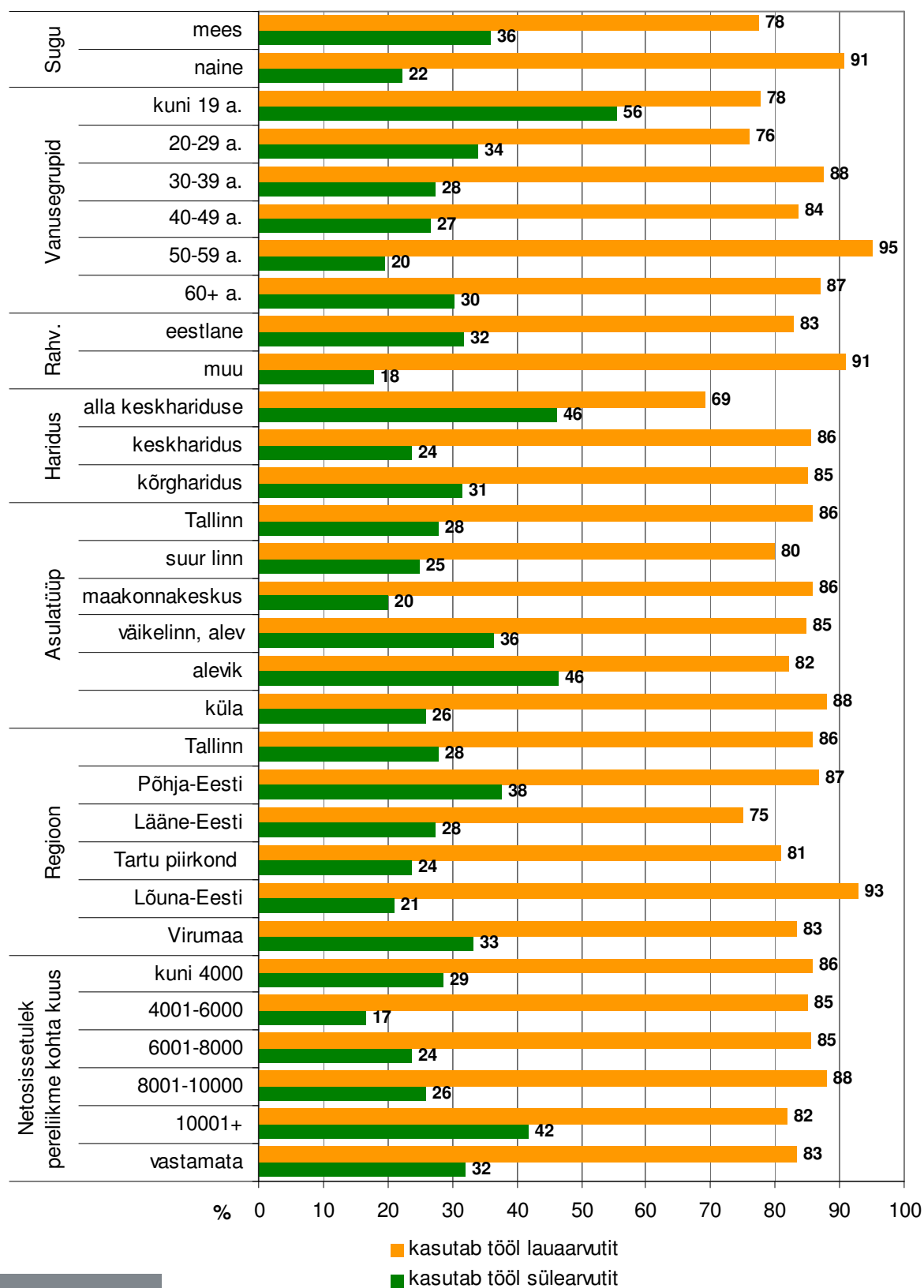

Kõik arvutikasutajad (uuringu sihtrühm) vs tööl arvutit kasutavad inimesed

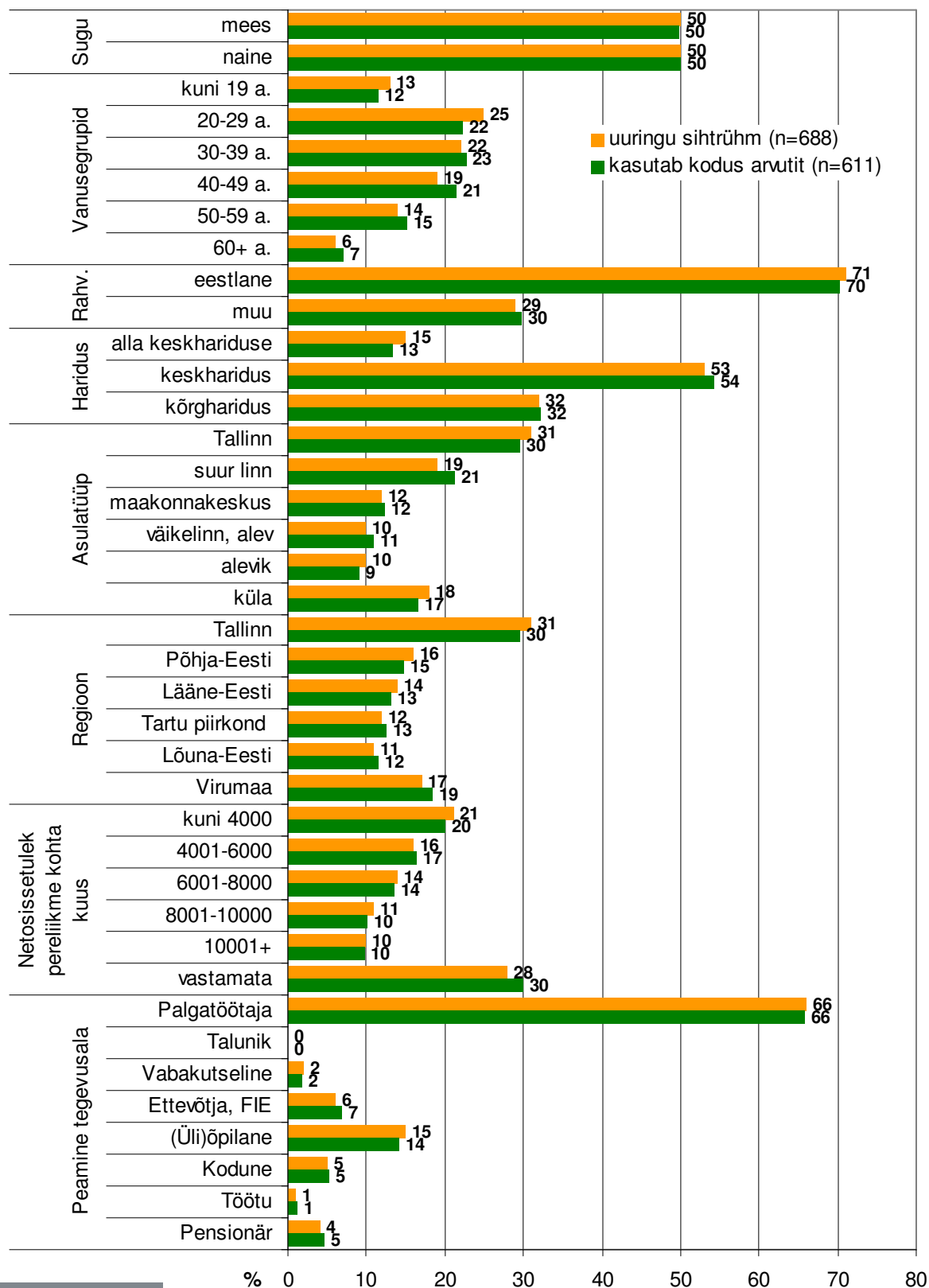

Laua- või sülearvuti kasutamine tööl

(% vastavas sihtrühmas tööl arvutit kasutavatest inimestest)

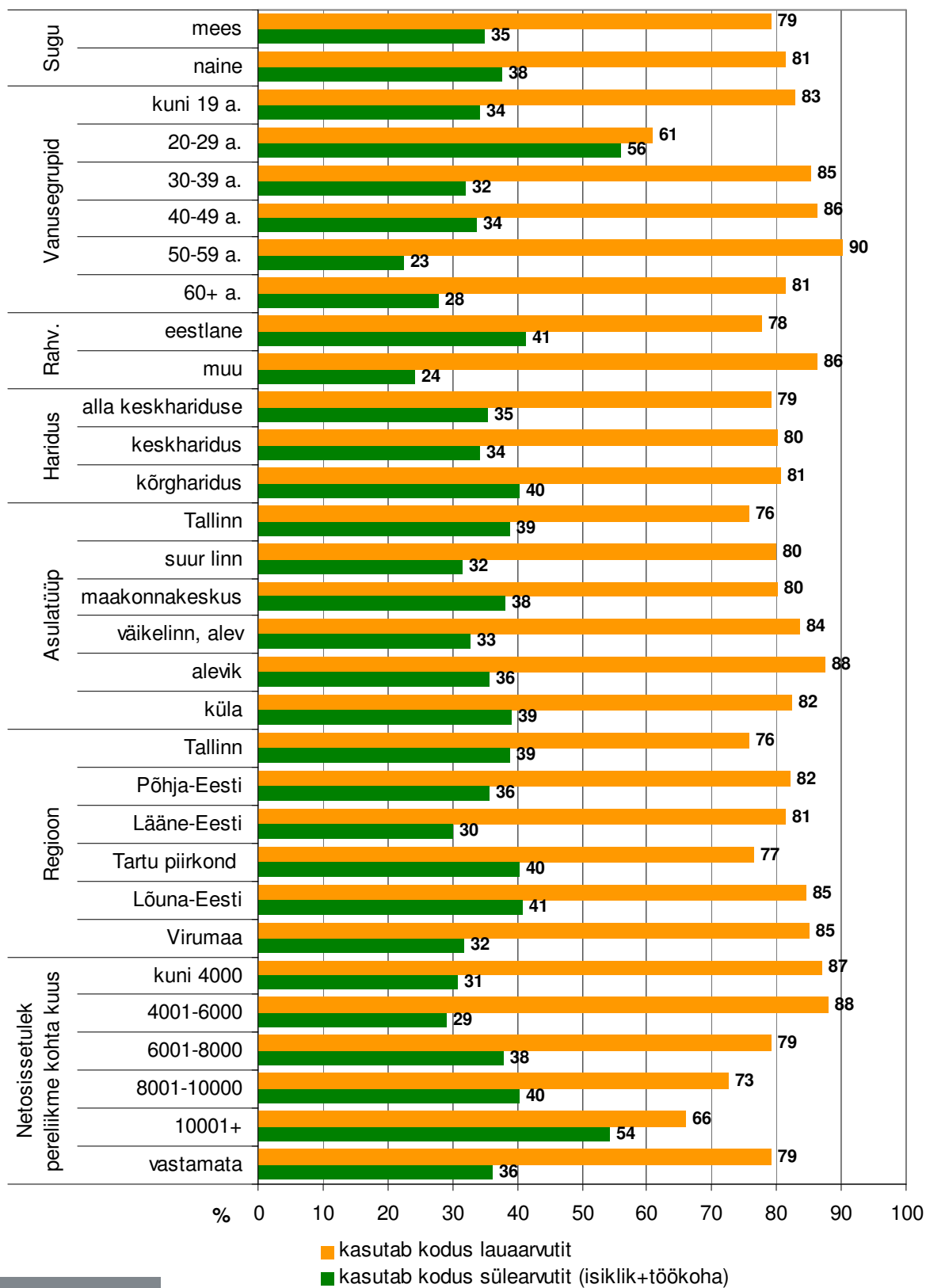

Kõik arvutikasutajad (uuringu sihtrühm) vs kodus arvutit kasutavad inimesed

Laua- või sülearvuti kasutamine kodus

(% vastavas sihtrühmas kodus arvutit kasutavatest inimestest)

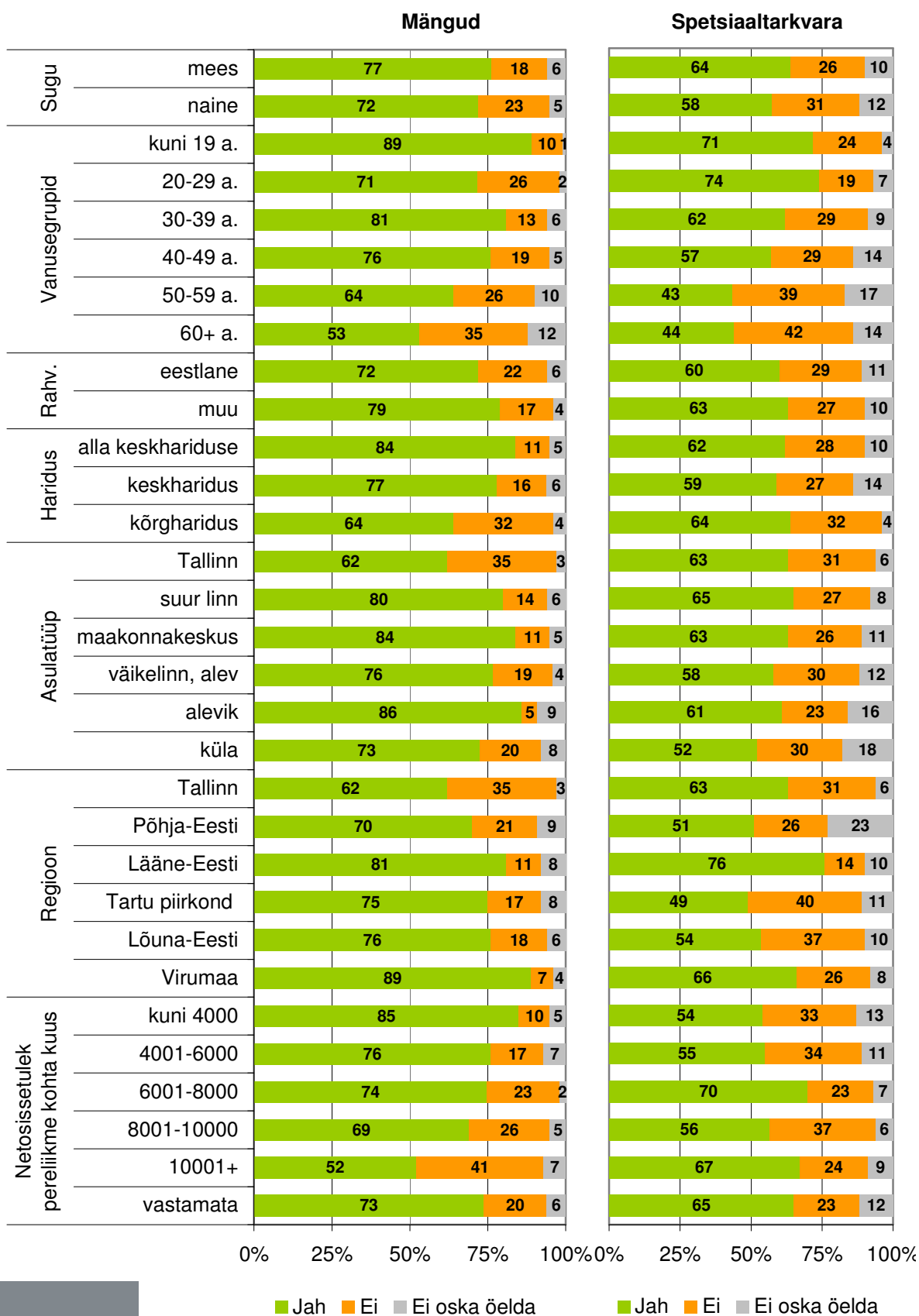
Programmide olemasolu (1/2)

(% vastavas sihtrühmas kodus isikliku arvutit kasutavatest inimestest)

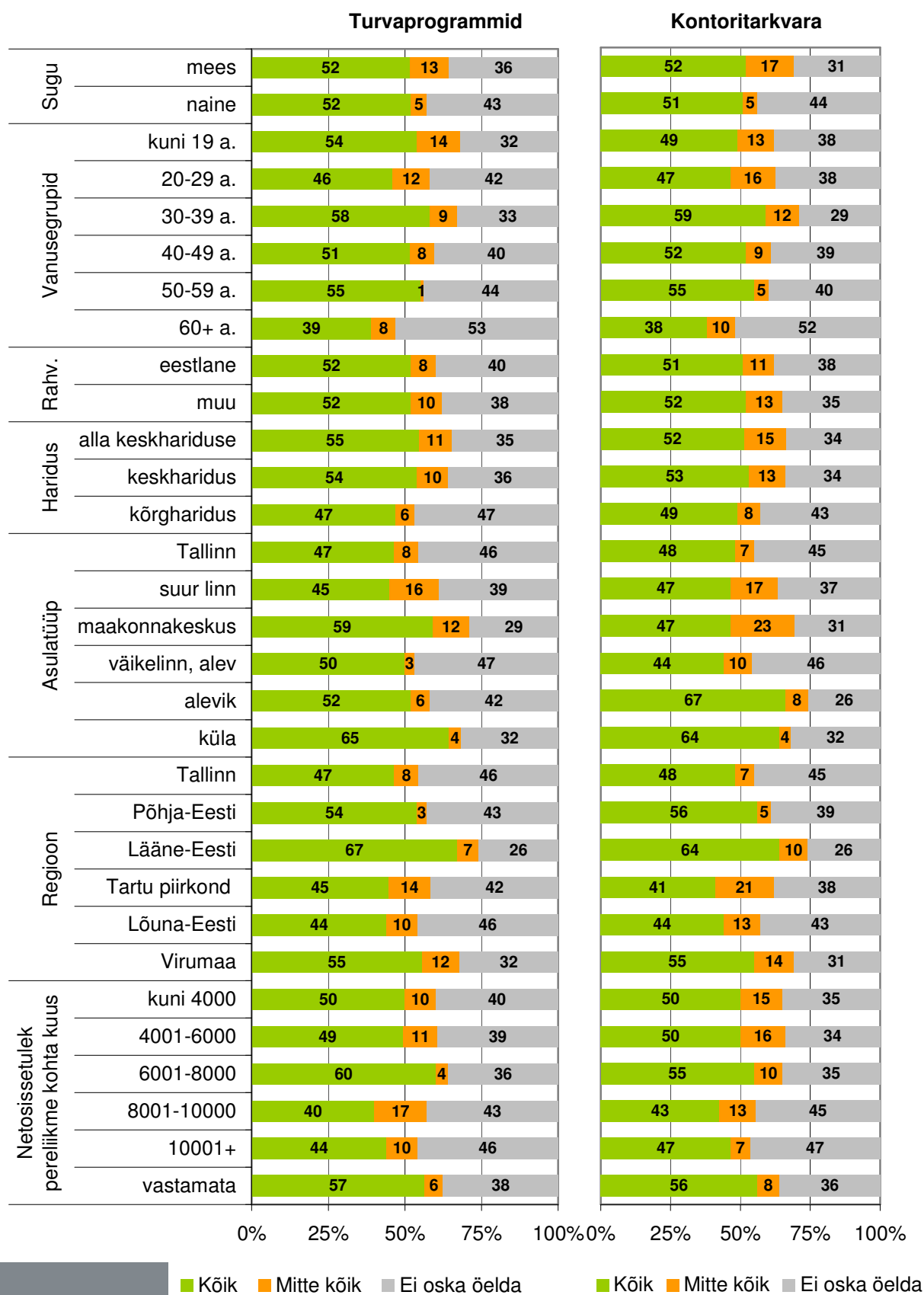
Programmide olemasolu (2/2)

(% vastavas sihtrühmas kodus isikliku arvutit kasutavatest inimestest)

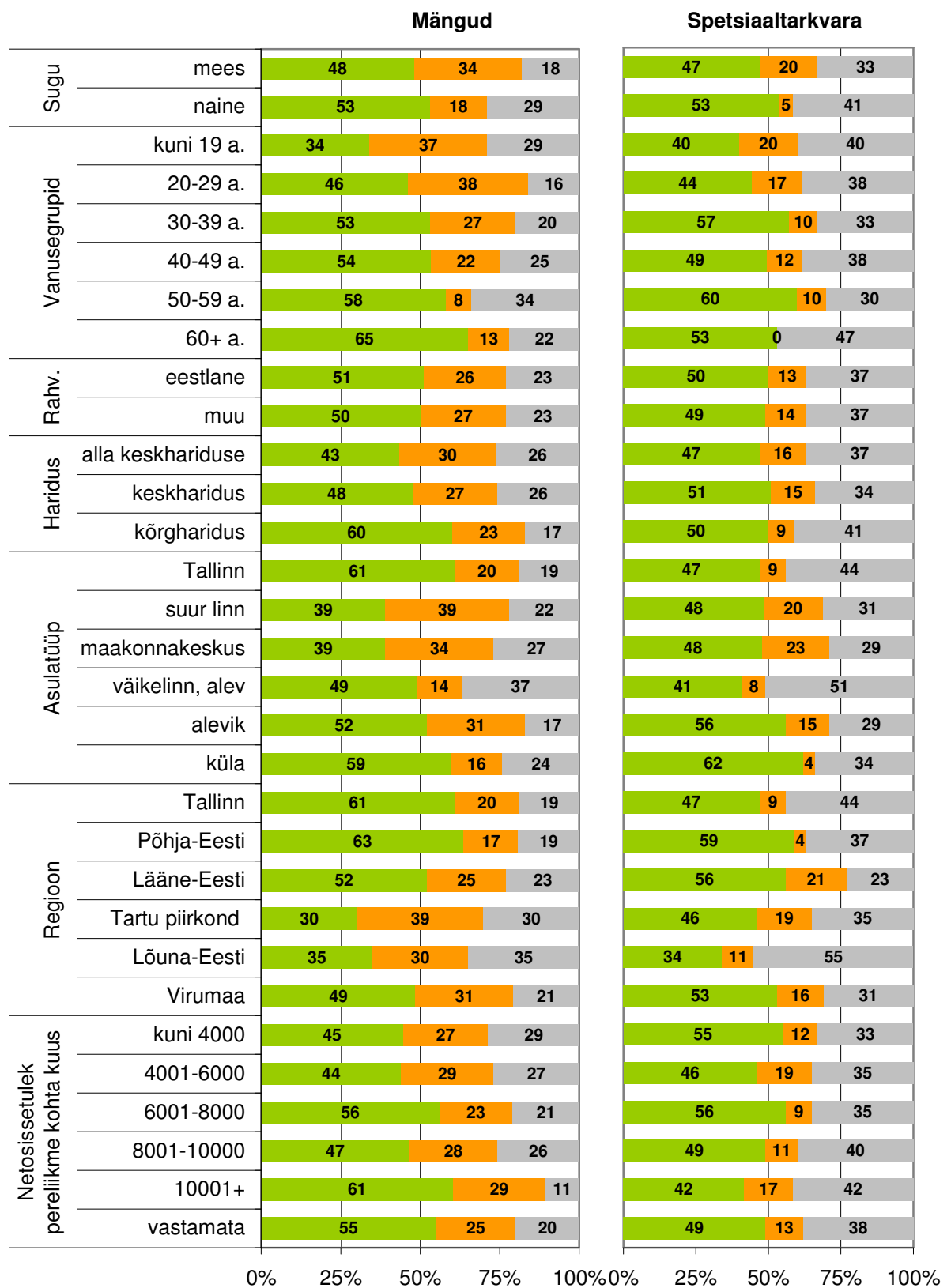
Kehtivate litsentside olemasolu (1/3)

(% neist vastavas sihtrühmas, kellel seda tüüpi programmid olemas)

Kehtivate litsentside olemasolu (2/3)

(% neist vastavas sihtrühmas, kellel seda tüüpi programmid olemas)

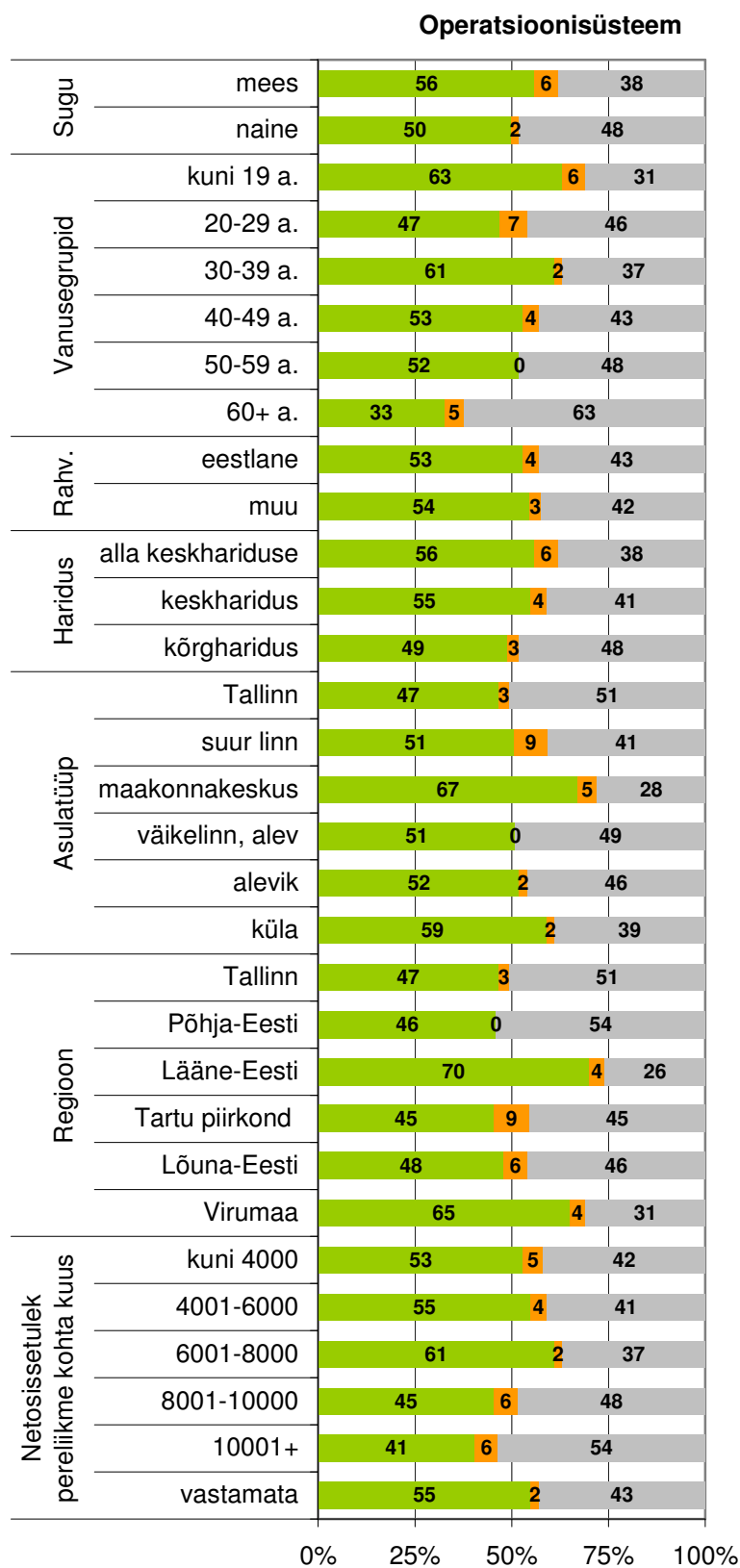
■ Kõik ■ Mitte kõik ■ Ei oska öelda

■ Kõik ■ Mitte kõik ■ Ei oska öelda

Kehtivate litsentside olemasolu (3/3)

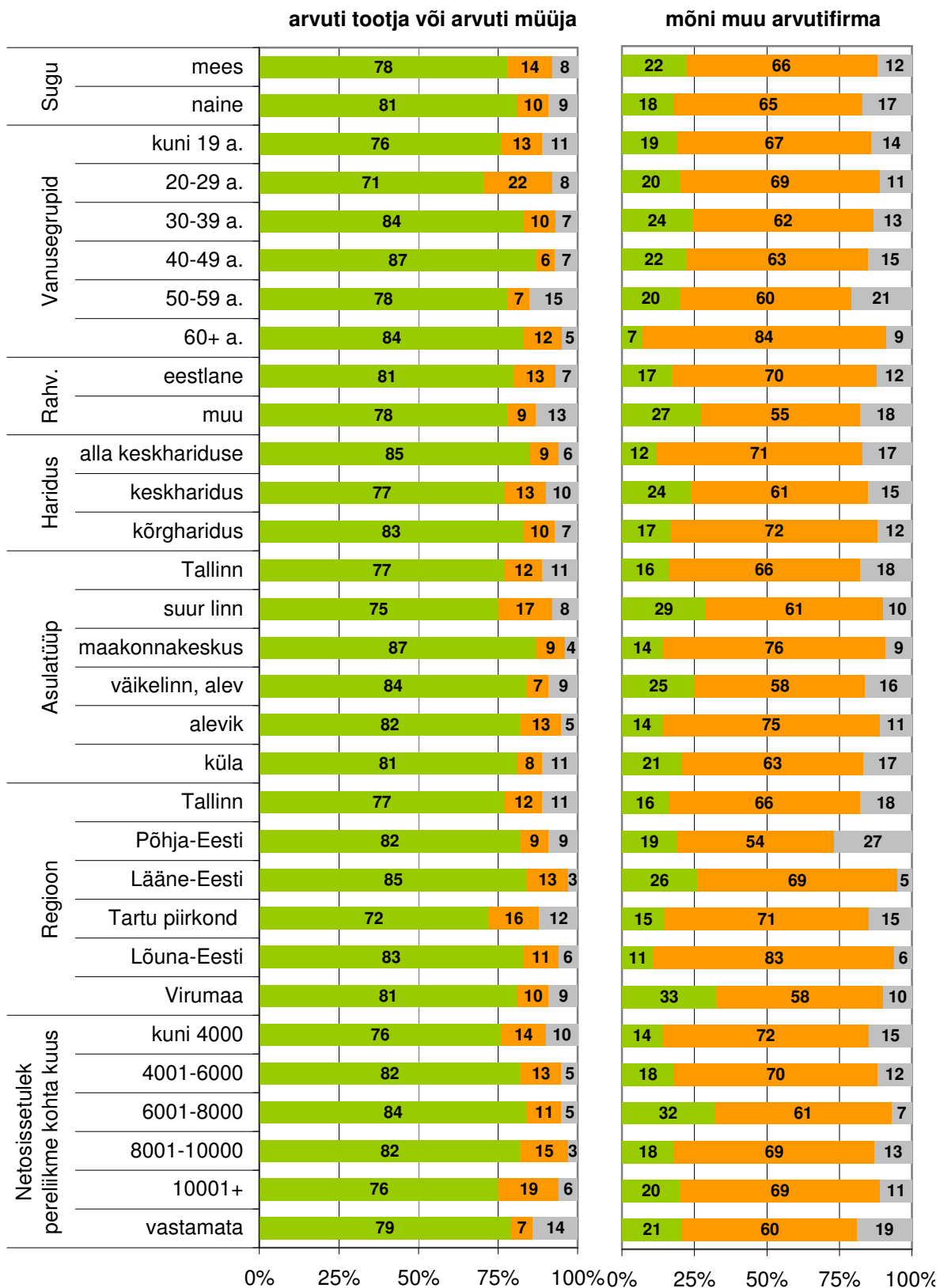
(% vastavas sihtrühmas kodus isiklikku arvutit kasutavatest inimestest)

■ Kõik ■ Mitte kõik ■ Ei oska öelda

Tarkvara paigaldajad (1/3)

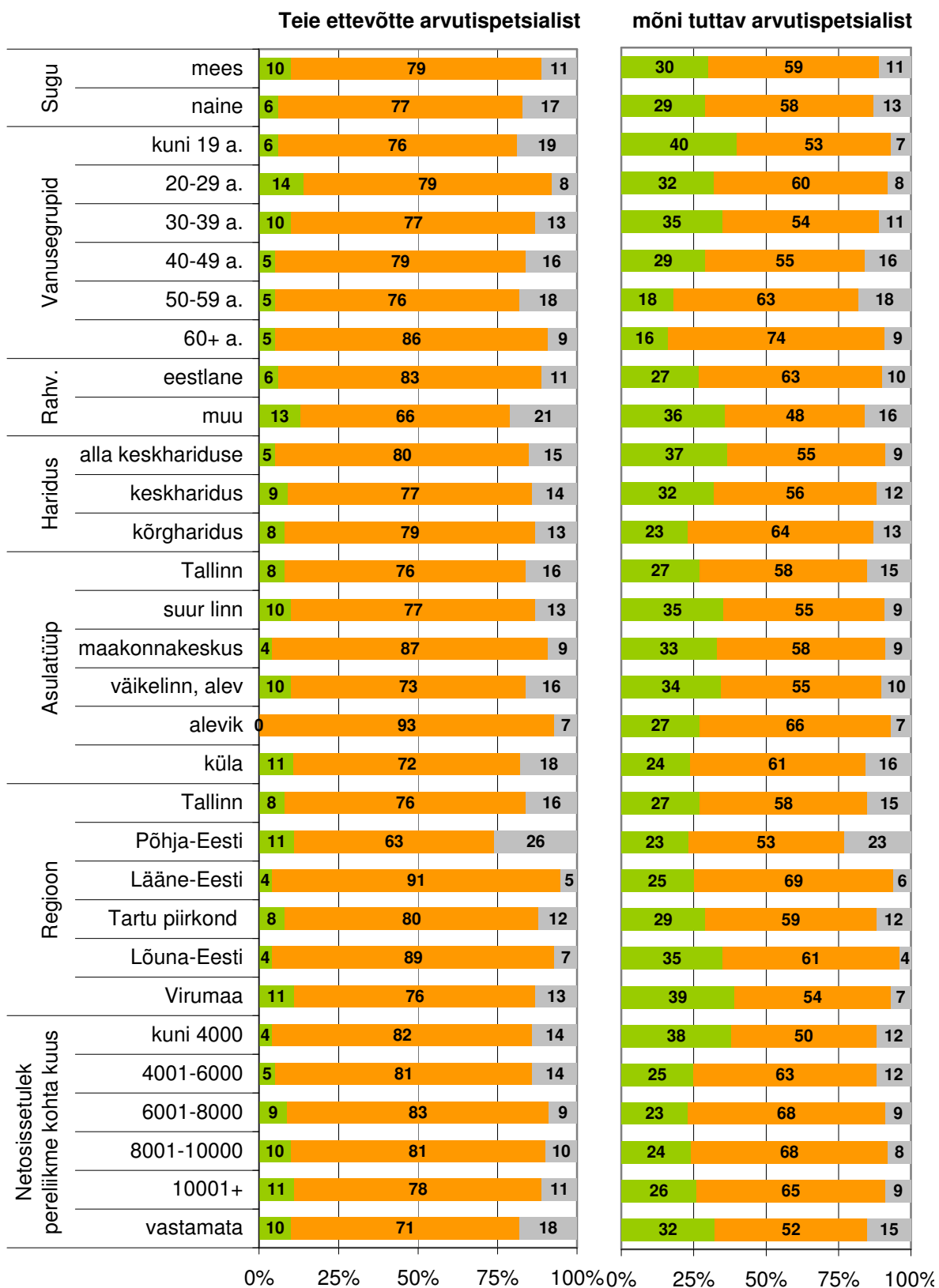
(% vastavas sihtrühmas kodus isikliku arvuti kasutavatest inimestest)

■ On paigaldanud ■ Ei ole paigaldanud ■ Ei oska öelda

Tarkvara paigaldajad (2/3)

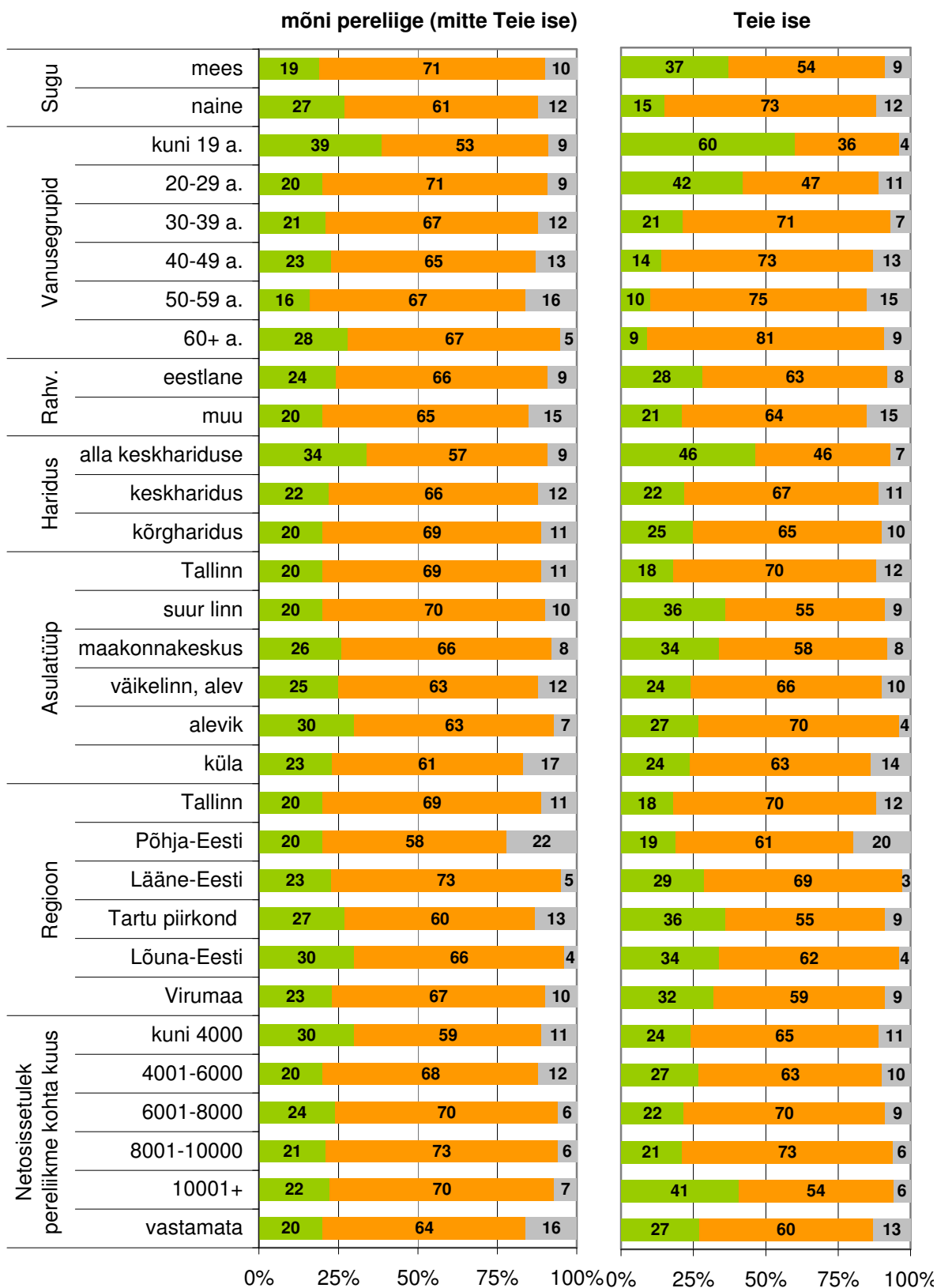
(% vastavas sihtrühmas kodus isikliku arvutit kasutavatest inimestest)

■ On paigaldanud ■ Ei ole paigaldanud ■ Ei oska öelda

Tarkvara paigaldajad (3/3)

(% vastavas sihtrühmas kodus isikliku arvutiit kasutavatest inimestest)

■ On paigaldanud ■ Ei ole paigaldanud ■ Ei oska öelda

Tarkvara omaduste olulisus (1/3)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

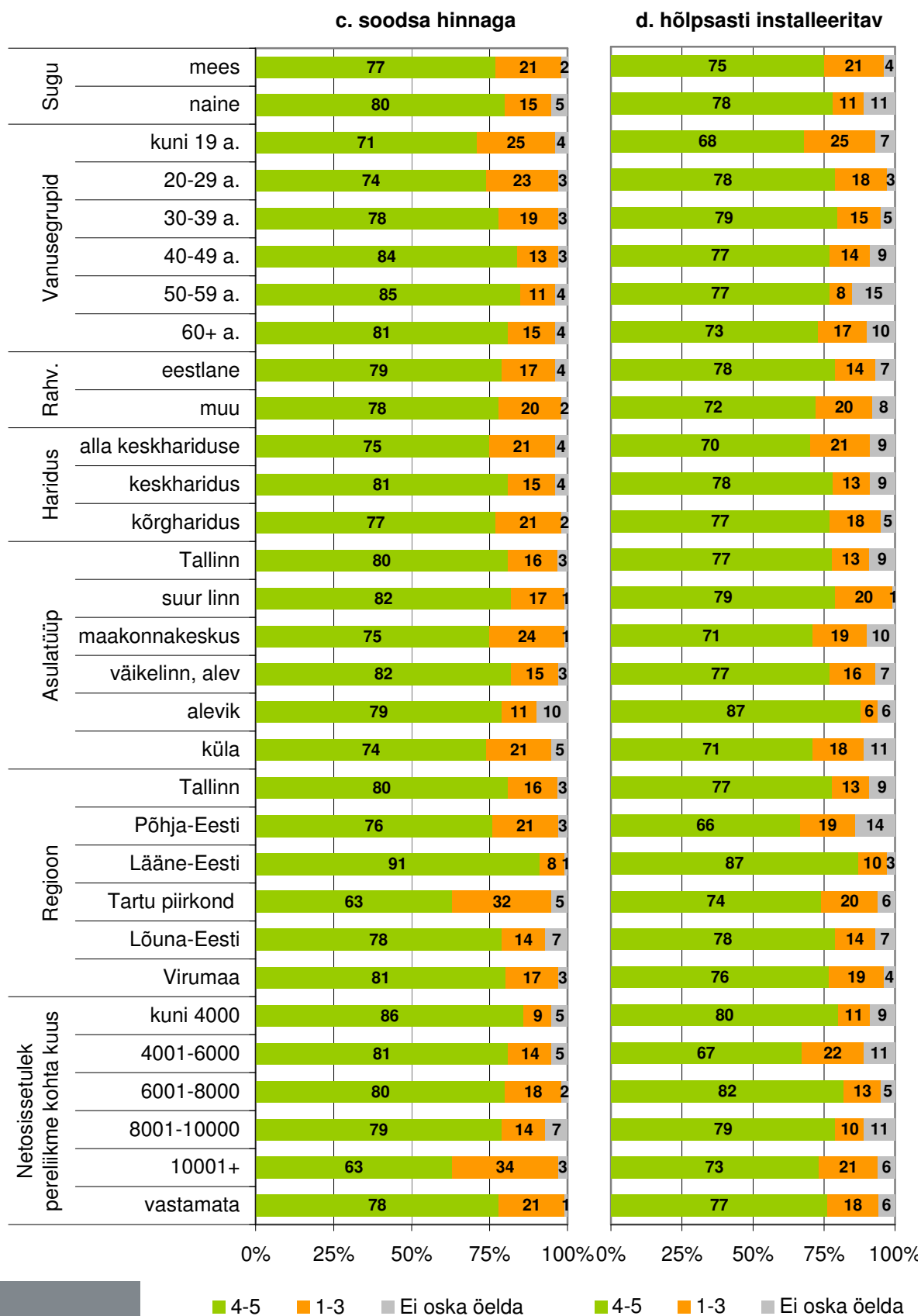

■ 4-5 ■ 1-3 ■ Ei oska öelda ■ 4-5 ■ 1-3 ■ Ei oska öelda

hinnang 5-pallisel skaalal (5 = väga oluline; 1 = ei ole üldse oluline)

Tarkvara omaduste olulisus (2/3)

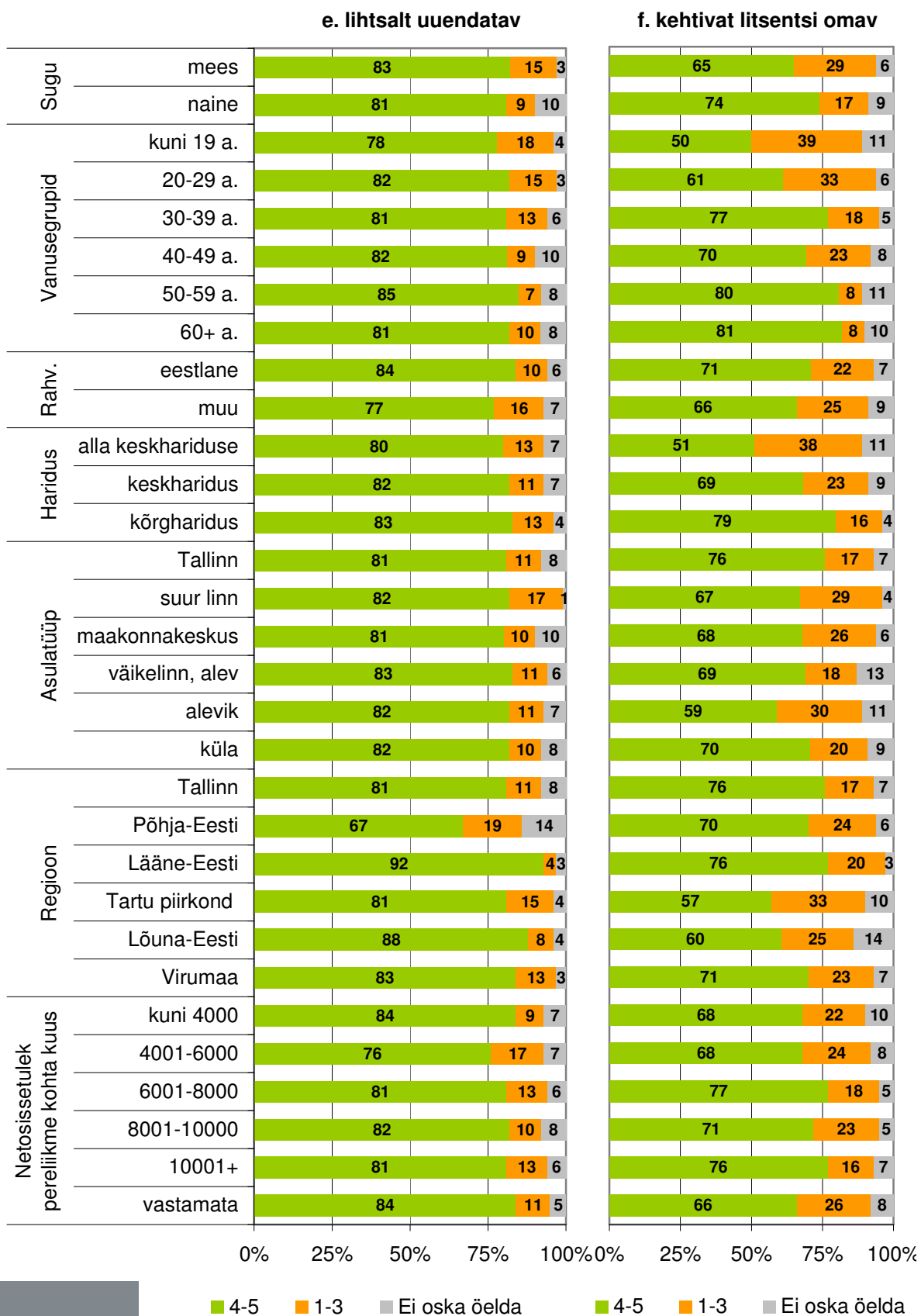
(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

hinnang 5-pallisel skaalal (5 = väga oluline; 1 = ei ole üldse oluline)

Tarkvara omaduste olulisus (3/3)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

■ 4-5 ■ 1-3 ■ Ei oska öelda ■ 4-5 ■ 1-3 ■ Ei oska öelda

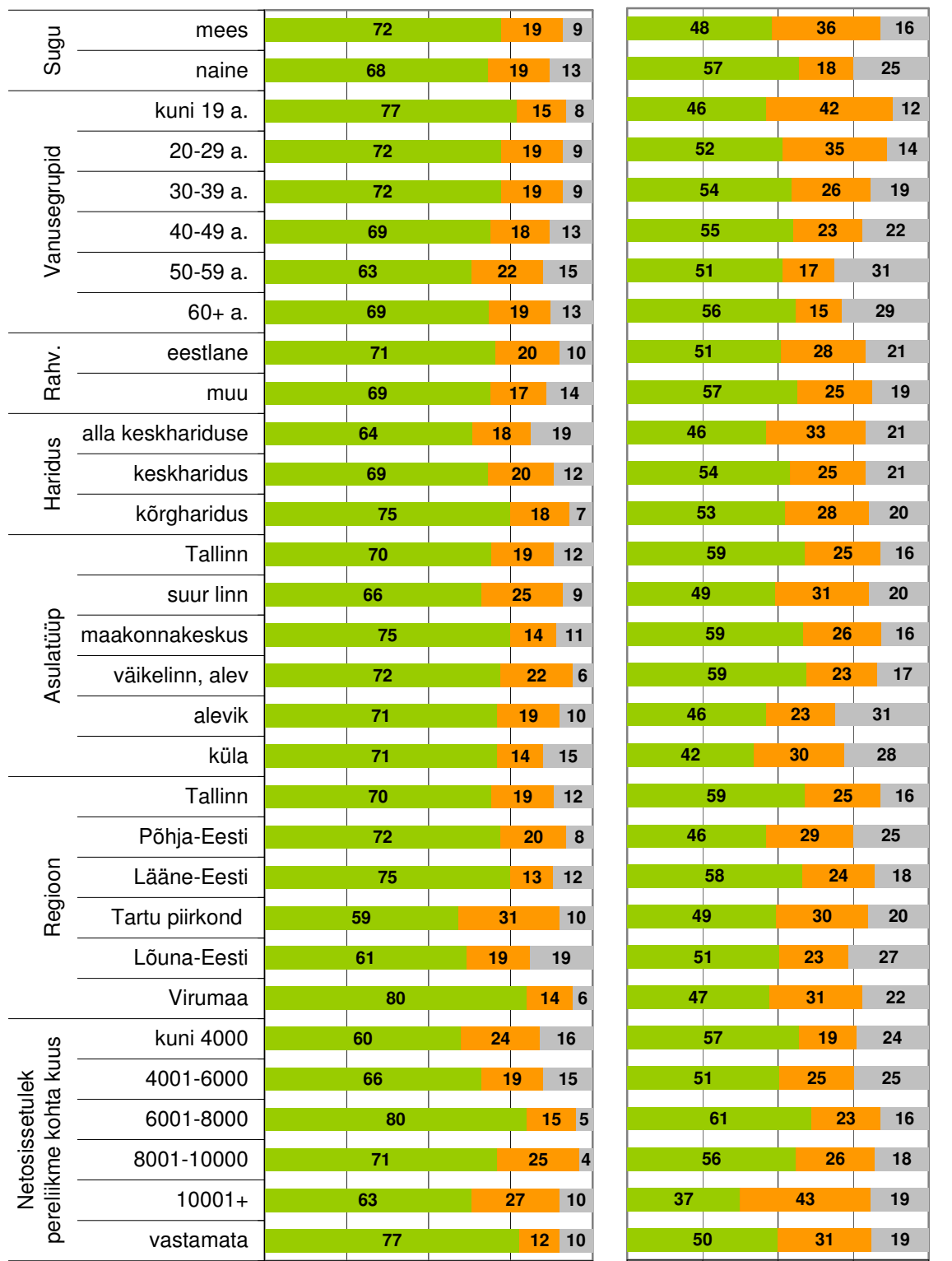
hinnang 5-pallisel skaalal (5 = väga oluline; 1 = ei ole üldse oluline)

Nõustumine väidetega (1/4)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

a. Enamasti olen ma kursis, millised on programmi kasutustingimused

b. Arvutiprogrammi kasutusõiguse olemasolu kontrollimine on keeruline

0% 25% 50% 75% 100% 0% 25% 50% 75% 100%

■ Pigem olen nõus + Olen täiesti nõus
 ■ Üldse ei ole nõus + Pigem ei ole nõus
 ■ Ei oska öelda

Nõustumine väidetega (2/4)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

c. Olen kursis sellega, kas minu arvutis olevad prg-d omavad kasutusõigust

d. Puuduva või aegunud litsentsilepinguga prg-de kasut. on taunitav teguviis

0% 25% 50% 75% 100% 0% 25% 50% 75% 100%

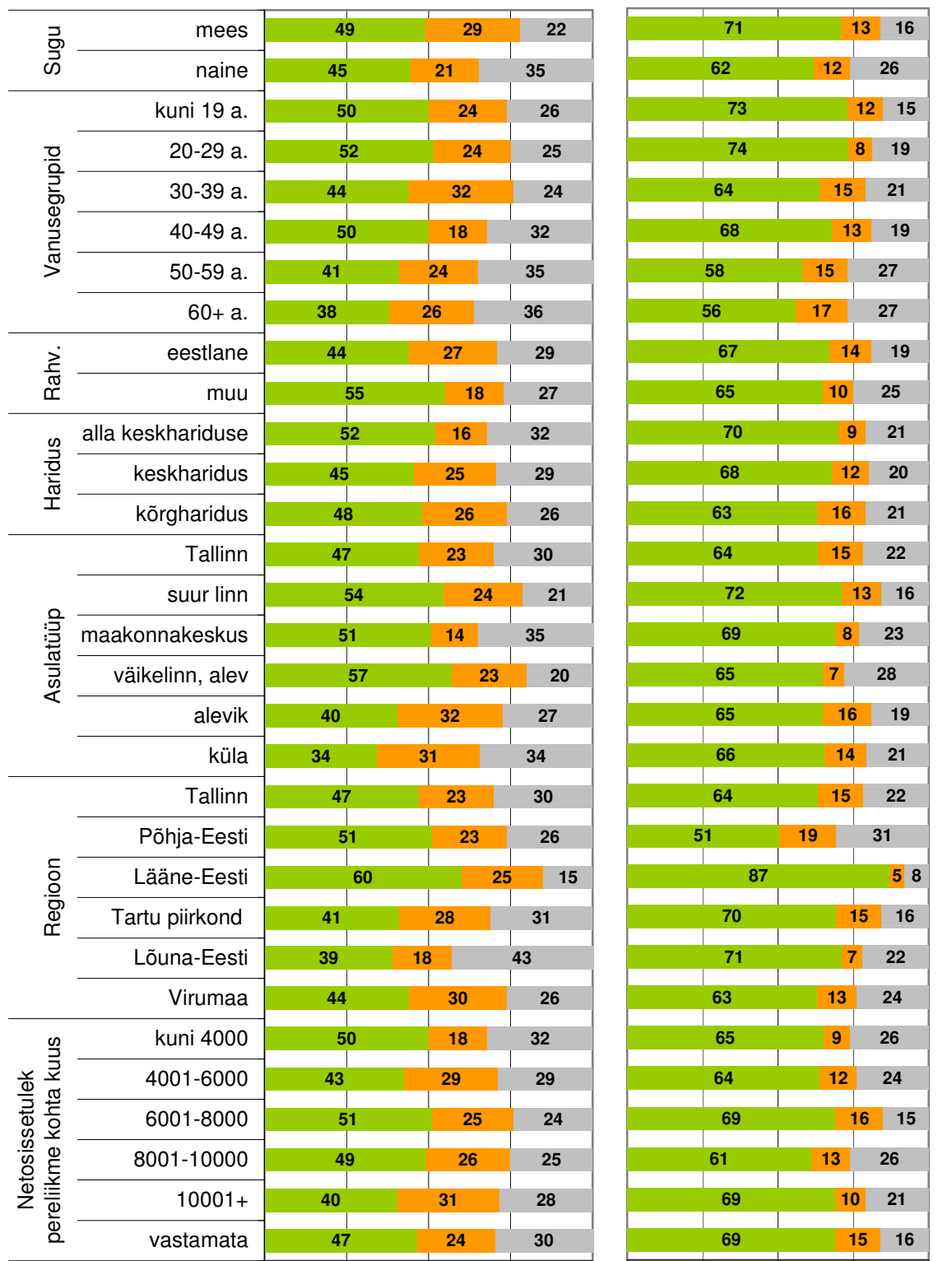
■ Pigem olen nõus + Olen täiesti nõus
■ Üldse ei ole nõus + Pigem ei ole nõus
■ Ei oska öelda

Nõustumine väidetega (3/4)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

e. Mulle vajalike prg-de litsentsid maksavad tavaliselt enam, kui mul võim. maksta

f. Erasisikute puhul peaks prg-de litsentside puud. suhtuma leebemalt kui firmade puhul

0% 25% 50% 75% 100% 0% 25% 50% 75% 100%

■ Pigem olen nõus + Olen täiesti nõus
 ■ Üldse ei ole nõus + Pigem ei ole nõus
 ■ Ei oska öelda

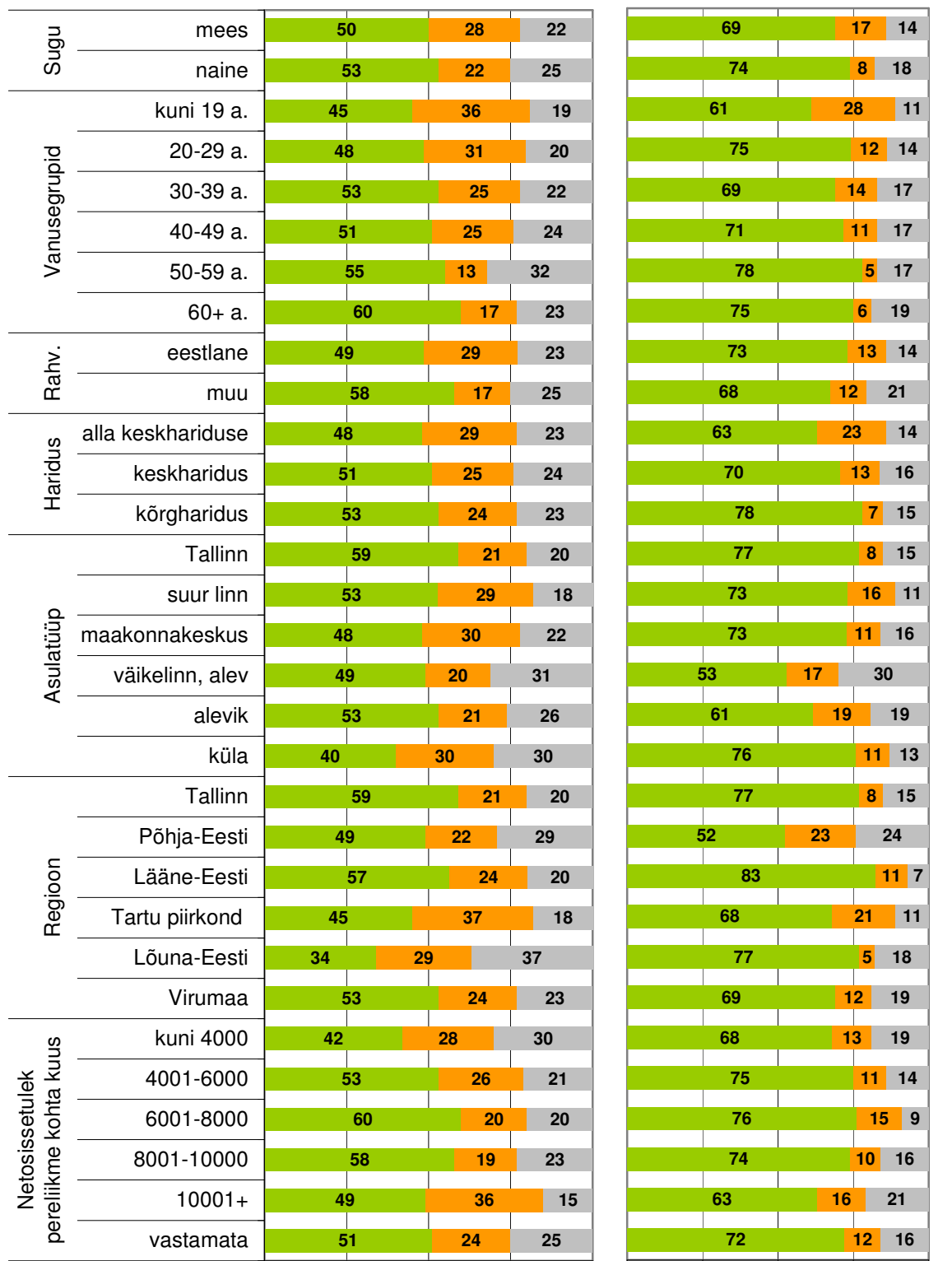

Nõustumine väidetega (4/4)

(% vastavas sihtrühmas arvutit kasutavatest inimestest)

g. Programmide kasutamise seaduslikkust peaks rohkem ja tõhusamalt kontrollima

h. Karistama peaks ebas. tarkv. levitajaid, mitte neid, kes nendelt tarkvara saavad

0% 25% 50% 75% 100% 0% 25% 50% 75% 100%

■ Pigem olen nõus + Olen täiesti nõus
■ Üldse ei ole nõus + Pigem ei ole nõus
■ Ei oska öelda